

119 § Lausunto Helsingin seurakuntayhtymän ehdotuksesta vuoden 2022 talousarvioksi ja 2022-24 talous- ja toimintasuunnitelmaksi

Päätösehdotus

Seurakunta antaa lausunnon, jossa hyväksyy yhteisen kirkkoneuvoston ehdotuksen.

Päätös

Oulunkylän kirkon peruskorjaus on poistettu seurakuntayhtymän investointisuunnitelmasta eikä suunnitelmassa ole myöskään määrärahoja korvaavien tilojen rakentamiseksi. Neuvosto esittää, että Oulunkylän kirkko pidetään investointisuunnitelmassa ainakin siihen saakka, kunnes kirkon tulevaisuudesta on tehty päätös keväällä 2022. Päätöksen tekemistä varten seurakuntaneuvosto tarvitsee tietoa seurakunnan toiminnan tarpeista sekä keskusteluyhteyden kiinteistötoimiston/kiinteistöjohtajan kanssa.

Muilta osin seurakuntaneuvosto hyväksyy yhteisen kirkkoneuvoston ehdotuksen.

Selostus

Yhteinen kirkkoneuvoston on kokoukseen 7.10.2021 hyväksynyt ehdotuksen vuoden 2022 talousarvioksi sekä vuosien 2022-2024 toiminta- ja taloussuunnitelmaksi lähetettäväksi seurakuntaneuvostoille ja yhteistyötoimikunnalla lausuntoja varten. Lausunnot tulee antaa 12.11.2021 mennessä. Yhteinen kirkkoneuvosto käsittelee annetut lausunnot kokouksessaan 25.11.2021. Tämän jälkeen talouskirjan käsittelee yhteinen kirkkovaltuusto kokouksessaan joulukuussa. Yhteisen seurakuntaneuvoston kokouspöytäkirjasta 7.10.2021:

”Seurakunnan talousarvion laatimista koskevat säännökset on koottu kirkkojärjestyksen 15. lukuun, missä säädetään myös vuotta pidemmän aikavälin toiminnan ja talouden suunnittelusta. Jokaista varainhoitovuotta varten on seurakuntayhtymälle viimeistään edellisen vuoden joulukuussa hyväksyttävä talousarvio. Varainhoitovuosi on kalenterivuosi. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä yhteisen kirkkovaltuuston on hyväksyttävä myös vähintään kolmea vuotta koskeva toiminta- ja taloussuunnitelma. Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarvioina verotulot, toimintatuotot sekä muut tuotot. Sen lisäksi siinä on osoitettava, miten seurakunnan rahoitustarve katetaan. Talousarviossa on käyttö-taloussosa, tuloslaskelmaosa, investointiosa ja rahoitusosa. Ehdotus vuoden 2022 ta-

lousarvioksi ja vuosien 2022–2024 toiminta- ja taloussuunnitelmaksi esitetään liitteenä.

Käyttötalousosa

Talousarvion käyttötalousosassa asetetaan toiminnalliset tavoitteet ja myönnetään määrärahat niiden toteuttamiseksi. Käyttötalousosa sisältää yhteisen hallinnon, seurakunnallisen toiminnan (seurakunnat), yhteisten seurakunnallisten tehtävien (yhteisen seurakuntatyön osasto, viestintä, mediatoimitus ja avustukset), ympäristö- ja hautaus-toimen sekä kiinteistötoimen toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseen varatut määrärahat. Seurakuntien ja yhteisten palveluiden osastojen määrärahoja on vähennetty vuoden 2021 kehykseen nähden -1,5 %, pois lukien uuden henkilöstö-osaston osalta, jossa määrärahaa kasvatettiin kahden työsuhteen verran. Leikkausta ei myöskään ole kohdistettu diakoniapainotteisten kehittämisprojektien määrärahaan. Edelleen viestinnän kehykseen osoitettiin lisävaroja markkinointiviestinnän kehittämiseen ja strategian mukaisen näkyvyyden varmistamiseen. Annetussa talousarviokehysessä ei ole otettu huomioon edellisten vuosien säästöjen mahdollista käyttöä.

Vuoden 2022 talousarvion käyttötalousosassa on huomioitu peruskorjausmenojen 3,3 milj. euron siirto investoinneista kiinteistöosaston käyttötalouteen. Suunnitteluvuosille 2023 ja 2024 käyttötalouteen siirron ennakoidaan olevan laskennallisesti 3,0 milj. euroa vuodessa. Rohkeasti yhdessä –prosessin ehdotusten mukaan kyseisestä erilliserästä kuitenkin luovutettiin vuodesta 2023 alkaen ja se sisällytettiin suoraan kiinteistöosaston toimintakuluihin.

Seurakunnallisen toiminnan määräraha on jaettu seurakunnille yhteisen kirkkovaltuuston 12.11.2009 vahvistamien jakoperiaatteiden mukaan. Jakoperiaatteet ovat seuraavat:

- 1) Ruotsinkielisten seurakuntien osuus kehyksen mukaisesta seurakunnallisen toiminnan palkka- ja toimintamäärärahasta on niiden väkilukusuhteeseen laskettuna, että jäsenmäärän osuus on 70 % ja alueella asuvien 30 %. Lisäksi ruotsinkielisten seurakuntien vähemmistötuki on 2,1 %-yksikköä. Ruotsinkieliset seurakunnat jakavat määrärahaosuuden itse.
- 2) Suomenkielisten seurakuntien osuus jaetaan seurakuntien kesken väkiluvun suhteessa siten, että jäsenmäärän osuus on 70 % ja alueella asuvien 30 %. Jäsenmäärä lasketaan siten, että 0-18 -vuotiaitten seurakunnan jäsenten määrää korotetaan 30 prosentilla.
- 3) Kiinteistöjen vuokrajärjestelmässä jumalanpalvelustilojen vuokramääräraha on vuokran suuruinen, muiden tilojen vuokramääräraha jaetaan palkka- ja toimintamäärärahan suhteessa.

Lisäksi seurakunnat voivat saada diakonisia haasteita varten erillistä projektimäärärahaa ja Tuomiokirkkoseurakunta saa yhteiseen, koko kaupunkia palvelemaan seurakuntatyöhön 2,1 %:a suomenkielisten seurakuntien määrärahan kokonaismäärästä.

Seurakunnilla ja yhteisillä seurakunnallisilla tehtävillä oli tilinpäätöksessä 2020 säästöjä yhteensä 9,4 milj. euroa. Näitä suunnitellaan käytettävän vuonna 2021 yhteensä noin 4,7 milj. eurolla ja vuonna 2022 noin 2,4 milj. eurolla. Käyttö tulee kehysmäärärahan lisäksi, lisäten toimintamenoja ja näin ollen myös toimintakatteen (toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksen) alijäämää sekä koko tilikauden alijäämää. Seurakunnilla ja yhteisillä seurakunnallisilla tehtävillä on vuosien 2021 ja 2022 ennakoitujen säästöjen käyttöjen toteutuessa säästöjä jäljellä vuoden 2023 alussa vielä yhteensä noin 2,3 milj. euroa.

Toimintakulujen ja –tuottojen erotus eli toimintakate oli vuoden 2020 tilinpäätöksessä -82,0 milj. euroa. Vuoden 2021 talousarviossa toimintakate on -89,6 milj. euroa, sisältäen kesäkuussa 2021 ja syyskuussa 2021 hyväksytyt talousarviomuutokset. Vuoden 2022 talousarvioehdotuksen mukaan toimintakate on -86,6 milj. euroa.

Suunnittelukautta 2023–2024 koskevat kehyslaskelmat eivät vielä huomioi Rohkeasti yhdessä –prosessin aikana tehtyjä ehdotuksia toimintaedellytysten turvaamiseksi ja talouden tasapainottamiseksi. Ehdotukset on määrä viedä yhteiselle kirkkoneuvostolle ja yhteiselle kirkkovaltuustolle käsiteltäviksi marras-joulukuussa 2021, Rohkeasti yhdessä –lausuntokierroksella saadut näkökulmat huomioiden. Suunnitteluvuosien 2023–2024 kehyksiä tarkennetaan kevään 2022 aikana, hyvissä ajoin ennen vuoden 2023 talousarviovalmistelun käynnistymistä. Sivulla 18 esitettävässä talousennusteessa Rohkeasti yhdessä –talouslinjaukset on kuitenkin jo huomioitu, talouden kokonaiskuvan hahmottamiseksi.

Tulolaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa on käyttötalouden tuottojen ja kulujen lisäksi arviot verotuloista, rahoituseristä, käyttöomaisuuden poistoista sekä varausten ja rahastojen muutoksista. Tuloslaskelmaosa osoittaa, kuinka vuotuiset tuotot riittävät toiminnan kulujen kattamiseen, rahoituskuluihin sekä käyttöomaisuuden poistoihin.

Tuloslaskelmaosassa rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen muodostuu vuosikate, joka on keskeinen talouden tunnusluku. Tasapainoisessa taloudessa vuosikatteen tulisi vähintäänkin riittää käyttöomaisuuden poistoihin.

Kirkollisveron määrään vaikuttavat talouden yleisen kehityksen lisäksi veroperuste-muutokset, työllisyystilanne, kirkollisveroprosentin suuruus, seurakunnan jäsenten ansiotulojen ja eläketulojen kehitys sekä niitä saavien lukumäärä. Jäsenmäärän arvioidaan laskevan vuosina 2022–2024 keskimäärin noin 1,4 %, eli noin 6 000 henkilöä vuodessa. Ansiotason arvioidaan kasvavan vuonna 2022 noin neljä prosenttia. Tuloveroprosentin esitetään pysyvän nykyisellä tasolla, eli 1,0 %:ssa.

Koronapandemian ja sen aiheuttamien toimenpiteiden lopullisia talousvaikutuksia on edelleen vaikea arvioida. Vaikutukset esimerkiksi verotulokertymään tullevat viiveellä. Vuoden 2021 kirkollisverotulojen arvioidaan ylittävän alkuperäisen talousarvion 2,9 milj. eurolla, ollen näin yhteensä 81,0 milj. euroa. Vuonna 2022 kirkollisverotulojen arvioidaan olevan 77,3 milj. euroa. Laskua vuoteen 2021 ennustetaan syntyvän näin 4,6 %. Vuodesta 2024 alkaen kirkollisverojen arvioidaan laskevan noin 1,4–2,7 % vuosittain, talouden kasvun hidastumisen ja jäsenmäärän pienenemisen vuoksi. Valti-onrahoituksen osuuteen ei ole odotettavissa suuria muutoksia suunnittelukaudella.

Maksut kirkon keskushallinnolle on arvioitu olevan vuonna 2022 yhteensä 9,4 milj. euroa. Maksuun kirkon keskushallinnolle sisältyy keskusrahastomaksu sekä verotulojen perusteella maksettava eläkerahastomaksu. Keskusrahastomaksulla rahoitetaan kirkkohallituksen ja tuomiokapitulien toiminta sekä vähävaraisille seurakunnille maksettavat avustukset. Maksu määräytyy viimeisen vahvistetun verotuksen mukaisesti siten, että vuonna 2022 Helsingin seurakuntayhtymän osalta maksu on noin 5,3 milj. euroa. Vuoden 2013 alusta seurakunnille tuli maksettavaksi palkkaperusteisen eläkemaksun lisäksi kirkollisverotulojen perusteella määräytyvä eläkerahastomaksu. Tämän on arvioitu vuonna 2022 olevan noin 4,1 milj. euroa.

Vuoden 2022 talousarvioehdotus on alijäämäinen. Tulojen ja menojen erotuksen eli vuosikatteen arvioidaan olevan noin 2,3 milj. euroa. Vuosikatteen tulisi riittää käyttöomaisuuden poistojen kattamiseen. Vuoden 2022 talousarvion vuosikate ei kuitenkaan riitä poistoihin, joiden määräksi on arvioitu noin 11,5 milj. euroa. Poistomääräar-

vio sisältää oletuksen seurakuntayhtymän poistosuunnitelman muuttamisesta 1.1.2022 alkaen, yhteisen kirkkoneuvoston 23.9.2021 tekemän esityksen mukaisesti. Yhteinen kirkkovaltuusto päättää poistosuunnitelman mahdollisesta muuttamisesta 7.10.2021 kokouksessaan.

Tilikauden tuloksen arvioidaan olevan -9,2 milj. euroa ja tilikauden alijäämän -8,7 milj. euroa.

Rohkeasti yhdessä –linjaukset sisältävän, vuosien 2021–2030 talousennusteen mukaan suunnitelmavuoden 2023 vuosikate olisi 12,5 milj. euroa ja vuoden 2024 vuosikate 12,7 milj. euroa. Suunnitelmavuosien vuosikatteet riittäisivät näin ollen käyttöomaisuuden poistojen kattamiseen. Tämä edellyttää kuitenkin Rohkeasti yhdessä –talouslinjausten täysimääräistä täytäntöönpanoa.

Sijoitustoiminta

Seurakuntayhtymän sijoitusten allokointi toteutetaan yhteisen kirkkoneuvoston hyväksymän sijoitustoiminnan ohjeen mukaan. Sijoitustoiminnassa käytetään eettisesti korkeatasoisia varainhoitajia ja sijoitustoiminnassa suositaan positiivisen arvottamisen vaihtoehtoa, eli vastuullisten yritysten suosimista sijoituskohteina. Yhteisen kirkkoneuvoston valitsema, asiantuntijaelimenä toimiva sijoitusneuvottelukunta on keskeisessä asemassa seurakuntayhtymän sijoitustoiminnan sekä yksittäisten sijoitusratkaisujen suunnittelussa. Sijoituspäätökset tekee hallintojohtaja yhteisen kirkkoneuvoston päättämään rajaan asti ja sen ylittävältä osin yhteinen kirkkoneuvosto. Kiinteistösijoituksista vastaa kiinteistöjohtaja ja yhteinen kirkkoneuvosto. Varainhoito kilpailutettiin vuoden 2021 alussa ja päävarainhoitajaksi valittiin eQ Varainhoito Oy 1.3.2021 lähtien. Sopimus CapMan Wealth Services Oy:n kanssa jatkuu toistaiseksi, kuitenkin enintään siihen saakka, että struktuurisalkku on realisoitu ja realisoinneista saadut varat on siirretty eQ:n varainhoidon piiriin.

Yhteinen kirkkoneuvosto hyväksyi kokouksessaan 10.12.2020 Helsingin seurakuntayhtymän sijoitustoiminnan päivitetty ohjeet ja ohje astui voimaan 1.1.2021 alkaen. Sijoitustoiminnan ohjeiden strateginen allokointi ei kuitenkaan ohjaa Credit Suissen säilytyksessä olevia struktuureja, joista on tarkoitus vähitellen luopua. Struktuurien myynnistä vapautuvat varat sijoitetaan strategisen ja taktisen allokoinnin linjausten mukaisesti.

Seurakuntayhtymän sijoituksista oli 31.8.2021 tilanteessa rahavarojen sijoituksia yhteensä noin 194,2 milj. euroa. Helsingin seurakuntayhtymän eQ Varainhoidon sijoitusrahastosalkku sisältää osakerahastoja, lyhyen koron rahastoja sekä pitkän koron rahastoja. Salkun riskitaso on hallittu riittävällä hajauttamisella. Credit Suissen salkussa olevat strukturoidut sijoitukset, joissa tyypillisesti on 40–60 % suoja osakemarkkinoiden laskua vastaan, ovat varovaisuusperusteisesti mukana pääomariskillisissä sijoituksissa.

Vuoden 2022 aikana seurakuntayhtymän sijoitustoimintaa pyritään kehittämään lisäämällä vaihtoehtoisten sijoitusten suhteellista määrää salkussa, realisoimalla struktuurisalkun sisältöä taloudellisesti järkevällä tavalla, kehittämällä seurakuntayhtymän taktista allokointia markkinoiden vaihtelua entistä paremmin vastaavaksi sekä panostamalla vastuulliseen ja eettiseen sijoittamiseen.

Investoinnit

Helsingin seurakuntayhtymässä investointeja suunnitellaan pitkän tähtäimen suunnittelussa (PTS) 10 vuoden tähtämellä. Tästä PTS-suunnittelusta nostetaan kuluvan

vuoden ja kahden sitä seuraavan vuoden TTS-kauden investointiohjelma. Yksittäiset investoinnit on perusteltu ja esitetty erikseen.

Useat seurakuntayhtymän rakennukset on rakennettu 1950- ja 1960-luvuilla, minkä johdosta ne ovat tulleet tai ovat tulossa peruskorjausikään. Seurakuntayhtymän varat eivät tule riittämään kaikkien näiden peruskorjausten tekemiseen. Toimitilojen käyttöä on edelleen optimoitava, toimintaa on keskitettävä ja rakennuksista on luovuttava määrärahojen säästämiseksi muuhunkin kuin rakennusten peruskorjaukseen. Yhteistyössä seurakuntien kanssa kiinteistöosasto pyrkii löytämään ratkaisun sille, millainen Helsingin seurakuntien toimipaikkaverkoston pitää tulevaisuudessa olla. Tällä pyritään mahdollistamaan myös suurien perusparannushankkeiden toteuttamisia tulevina vuosina.

Seurakuntayhtymän kiinteistösijoitusmahdollisuuksia hyödynnetään aktiivisesti muun muassa maaomaisuutta kaavoittamalla ja tonttivarallisuutta kehittämällä ja rakentamalla sekä realisoimalla tarpeettomaksi jäävää kiinteistökantaa. Maanvuokraustoiminnalla pyritään saamaan seurakuntayhtymälle pysyväisluonteisia tulolähteitä verotulojen rinnalle. Kiinteistöomaisuuden aktiivista hyödyntämistä tehostetaan entisestään.

Seurakuntien ja seurakuntayhtymän käytössä olevien kaikkien tilojen korjaus- ja muutostarve muut investoinnit huomioiden johtaisi siihen, että kiinteistöinvestointeja olisi tehtävä vuosittain taloussuunnitelmakaudella 2022–2024 yhteensä noin 25–46 milj. eurolla, eli yhteensä noin 109 milj. eurolla. Taloudellisten resurssien vähäisyyden takia talousarvion kiinteistöinvestointien vuosittainen määrä taloussuunnitelmakaudella 2022–2024 on noin 20–23 milj. euroa, ollen yhteensä noin 66 milj. euroa. Tämä investointimäärä sisältää 9 milj. euroa käyttötalouden kuluksi kirjattavaa osuutta sekä 0,3 milj. euroa sijoitustoiminnan kuluksi kirjattavaa osuutta.

Talousarviovuoden 2022 kiinteistöinvestointien määrä, joka sisältää käyttötalouteen ja sijoitustoimintaan kuluksi kirjattavan osuuden sekä lainojen lyhennyksen, on yhteensä noin 23,2 milj. euroa. Tästä ylläpitoluonteisten korjausten määrä, 3,0 milj. euroa, siirretään käyttötalouden kuluksi ja sijoitustoiminnan kulut, joita ei voi aktivoida, yhteensä 0,3 milj. euroa, kirjataan sijoitustoiminnan kuluksi. Henkilöstöresurssien vähyydestä johtuen kaikkia vuosille 2016–2020 talousarvioon määritettyjä kiinteistöinvestointeja ei ole kyetty toteuttamaan suunnitelmien mukaisesti. Tämä on lisännyt kiinteistöjen korjausvelkaa. Kiinteistöinvestoinnit ovat suunnittelukaudella 2022–2024 ilman käyttötalouteen ja sijoitustoiminnan kuluksi siirrettävää osaa, lainojen lyhennykset sisältäen, noin 58,6 milj. euroa. Tämän lisäksi suunnittelukaudella suunnitellaan tehtäväksi ICT-investointeja noin 3,5 milj. eurolla. Koska kaikkia tarvittavia investointeja ei voida toteuttaa, pakottaa tämä siirtämään etenkin suurten kirkkojen peruskorjausinvestointeja suunnittelukauden jälkeisille vuosille. Korjausinvestointien lykkääminen lisää entisestään Helsingin seurakuntayhtymän kiinteistökannan korjausvelkaa. On nähtävissä, että seurakuntayhtymän varat eivät riitä kaikkien nykyisten rakennusten peruskorjauksiin, minkä johdosta rakennusten määrää on vähennettävä optimoimalla tilojen käyttöä ja luopumalla rakennusten käytöstä huomattavasti aiemmin suunniteltua nopeammin. Tämä tarkoittaa sitä, että myös osasta kirkkoja on luovuttava. Vuosille 2023 ja 2024 esitetyt investointimäärärahavaraukset ovat tässä vaiheessa vielä kiinteistöittäin karkeita arvioita, mutta investointien kokonaistasoa voidaan pitää hyvin suuntaa antavina ko. vuosien kokonaisinvestointitarvetta suunniteltaessa.

Rahoitusosa

Tilinpäätöksessä 2020 likvidien kassavarojen (rahoitusomaisuusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset) määrä oli kirjanpitoarvoin noin 177,5 milj. euroa. Kaudelle 2022–2024 ajoittuu Rohkeasti yhdessä –prosessin linjausehdotukset huomioivan, vuosien 2021–2030 talousennusteen mukaan investointeja ja lainojen lyhennyksiä 62,1 milj. eurolla sekä pysyvien vastaavien myyntituloja 6,5 milj. eurolla. Kassavarojen arvioidaan vähenevän kaudella 2022–2024 yhteensä noin 17,6 milj. euroa.

Liitteet

- 1 Liite_Talousarviokirja 2022

